

Forsikringsskabernes rolle i fremtidens danske velfærdssamfund

af Frank Pedersen



Frank Pedersen
fpe@codan.dk

Det danske velfærdssamfund står overfor store udfordringer. Selv om der for tiden er store overskud på de offentlige finanser, vil den demografiske udvikling i Danmark kombineret med strukturen i det danske velfærdssystem betyde, at udgifterne til velfærdsydelser vil stige mærkbart. Med uændrede regler vil det betyde underskud på de offentlige finanser, hvorfor det bliver nødvendigt at foretage et valg mellem en række ubehagelige muligheder. Forsikringsbranchen kan blive en værdifuld samarbejdspartner for det offentlige, således at disse ubehagelige valg undgås.

Det danske velfærdssystem i dag

Det danske velfærdssystem kan opdeles i to hovedområder – et pensionssystem og et socialt system.

Pensionssystemet er tre-delt, også kaldet et tre-søjle system:

1. søjle er de offentlige pensioner, der er skattefinansierede, og dermed ikke funderet,
2. søjle er arbejdsmarkedspensionerne, der er betalt via lønningerne,
3. søjle er de privatfinansierede pensionsopsparinger.

Pensionssystemet er med rette blevet rost, idet systemet både er robust overfor demografiske ændringer, sikrer de dårligststillede en acceptabel pension, fordeler udgifterne mellem det

offentlige, virksomheder og privatpersoner, og giver den enkelte en vis indflydelse på sin egen situation.

Socialsystemet er næsten udelukkende finansieret af det offentlige, idet der kun i begrænset omfang kræves brugerbetaling.

Efterspørgslen af velfærdsydelser

Jeg forventer, at efterspørgslen af velfærdsydelser fortsætter med at vokse. Det skyldes to forhold. For det første har det erfaringsmæssigt altid været sådan, at samfundet hele tiden bliver rigere. Det betyder, at nutidens (og

Frank Pedersen er afdelingsdirektør i Codan med ansvar for forretningsudvikling indenfor personforsikring og pensionsopsparing.

fremtidens) pensionister vil stille større krav end tidligere generationers pensionister. For det andet medfører udviklingen, at mængden af behandlingstilbud vil vokse. Som eksempel kan nævnes, at lægevidenskaben til stadighed udvikler nye og bedre behandlingsmuligheder.

Trusler mod det danske velfærdssystem

Der findes en række forhold, der i forskellig grad kan sætte det danske velfærdssystem under pres. Jeg vil her omtale tre, der har stor betydning.

Strukturen i det nuværende velfærdssystem betyder, at hver enkelt dansker i gennemsnit koster det offentlige penge. Velfærdskommissionen har beregnet, at en nyfødt vil modtage 7,9 mio. gennem livet, men kun betale 7,1 mio. Det betyder altså, at det offentlige i gennemsnit betaler 800.000 kr. til hver enkelt borger.

Den demografiske udvikling betyder, at vi i år 2040 vil være ca. 1,2 mio. danskere over 64 år, mod ca. 0,8 mio. i dag. Det indebærer, at antallet af alderspensionister vil stige med ca. 400.000. I samme periode vil antallet af danskere mellem 15 og 65 år falde med ca. 350.000. Da alderspensionisterne modtager betydelige beløb fra det offentlige, og da de erhvervsaktive i gennemsnit betaler næsten 100.000 kr. årligt til det offentlige, vil disse demografiske ændringer påvirke de offentlige finanser væsentligt.

Globaliseringen vil – udover at sætte arbejdsmarkedet under pres, idet en række arbejdsopgaver vil kunne udføres billigere i andre lande – også sætte det danske skattesystem under pres. Vi har i følge en nylig udkommet OECD-rapport verdens næsthøjeste skattetryk (Sverige er nr. 1). Når der kun undersøges skat på indkomster, ligger Danmark klart nr. 1. Vi er således det eneste land i OECD, hvor mere end halvdelen af skatte- og afgifter betales via indkomstskatterne. Muligheden for at øge det offentliges indtægter via indkomstskatten synes derfor begrænset.

Løsningsmuligheder

Velfærdskommissionen har i deres rapport fra maj 2004 konkluderet, at der kun findes fire løsningsmuligheder.

1. Hæve skatterne.
2. Mindske de offentlige ydelser.
3. Øge beskæftigelsen.
4. Indføre brugerbetaling.

Løsningmodel 3 er umiddelbart mest tiltalende, idet den nærmest virker dobbelt. Hvis flere kommer i beskæftigelse, så stiger det offentliges skatteindtægter, og samtidig sparer det offentlige penge til overførsler. Danmark har imidlertid allerede nu en meget høj erhvervsfrekvens, hvilket vanskeliggør løsningen. Der findes dog visse aldersgrupper i den ellers erhvervsaktive del af befolkningen, hvor erhvervsfrekvensen er lav. Det gælder unge der først sent træder ind på arbejdsmarkedet, samt 60-64 årige, der i stort antal har forladt arbejdsmarkedet.

For at finde en løsning kan man i stedet med fordel se tilbage i historien og konstatere, hvordan vi sidst i 80'erne (delvist) løste pensionsproblemet. Løsningen den gang lå i at inddrage arbejdsmarkedets parter, og det mener jeg, at vi skal prøve igen.

Den brugbare løsningsmodel

Arbejdsmarkedets parter aftalte omkring 1990, at alle lønmodtagere skulle omfattes af en pensionsordning. I starten var indbetalingerne nærmest ubetydelige, idet den årligt kun udgjorde 0,9 % af lønnen. Med tiden er den årlige indbetaling imidlertid vokset, så den nu udgør ca. 10%. Jeg mener, det vil være naturligt for parterne at fortsætte med at øge til 20% – eller måske endda 30% af lønnen. En del af det årlige bidrag skulle så anvendes til forskellige velfærdsydelser. Parterne bør fastsætte nogle minimumsdækninger, mens ledelse og med-

arbejdere på den enkelte virksomhed kan aftale ekstra ydelser. Prisen for de samlede velfærdsydelser og den traditionelle forsikringsdækning fragår i det forhøjede bidrag, mens resten anvendes til pensionsopsparing.

Når det vil være naturligt at arbejdsmarkedets parter overtager en del af de sociale udgifter, så skyldes det to forhold. For det første efterspørger medarbejderne (borgerne) flere velfærdsydelser end det offentlige kan levere, og for det andet føler mange virksomheder et socialt ansvar for medarbejderne.

Det er allerede kendt i dag, at en pensionsoverenskomst kan omfatte indbetaling til andet end traditionelle livsforsikringsydelser. Gruppeliv er f.eks. integreret i de fleste pensionsordninger. Og fra 2003 blev de første velfærdsydelser indarbejdet i en overenskomst, idet Finansforbundet etablerede en obligatorisk hospitalsforsikring for deres medlemmer. Kombineres det forømtalte, roste tre-delte pensionssystem med den af Finansforbundet valgte løsning, kan der på sigt indarbejdes et tredelt socialt system, hvor

1. del er en basisdækning finansieret af det offentlige,
2. del er et supplement til basisdækningen finansieret via lønningerne af arbejdsmarkedets parter,
3. del er en individuel overdækning finansieret af medarbejderen.

Forsikringselskabernes rolle

Arbejdsmarkedspensionerne blev indført omkring 1990 med pensionselskaberne som forvalter og leverandør af pensionsopsparingen. Det vil på tilsvarende vis være naturligt, at forsikringselskaberne påtager sig opgaven som leverandør af velfærdsydelserne. Det skyldes, at de dels har ekspertisen til at prissætte ydelserne, dels at de i forvejen leverer en række produkter indenfor området, f.eks. plejedækninger, hospitalsforsikringer og arbejdsskadeforsikringer. Der vil intet være til hinder for, at offentligt ansat personale præsterer velfærdsydelserne, men konkurrence fra private firmaer skader sjældent.

Konklusion

Der vil være en stigende efterspørgsel af velfærdsydelser i de kommende år. Da det offentlige vil få fortsat større problemer med at betale for udvidelserne på velfærdsområdet, må andre tage over. Arbejdsmarkedets parter er de naturlige til at overtage betalingen, ligesom de gjorde det, da arbejdsmarkedspensionerne blev indført. Den naturlige formidler af denne velfærdsydelse vil være forsikringselskaberne, der i forvejen har ekspertisen på området.

Den danske redaktørs bemærkninger

Såfremt man er interesseret i at læse, hvad 10 fremtrædende danskere mente om "Fremtidens pensionspolitiske problemer" i Danmark, kan man med fordel læse herom i NFT nr. 2/1995. Det var aktuelt dengang og er det stadig nu næsten 10 år senere.

Emnet "Pensioner" er også senest beskrevet i flere artikler i NFT nr. 1, 2 og 3/2004.